

VIII kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **KOMISJI KULTURY
I ŚRODKÓW PRZEKAZU
(NR 166)
z dnia 2 kwietnia 2019 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Kultury i Środków Przekazu (nr 166)

2 kwietnia 2019 r.

Komisja Kultury i Środków Przekazu, obradująca pod przewodnictwem poseł **Elżbiety Kruk (PiS)**, przewodniczącej Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

- pierwsze czytanie poselskiego projektu uchwały w sprawie upamiętnienia 150. rocznicy urodzin Stanisława Wojciechowskiego (druk nr 3321),
- pierwsze czytanie poselskiego projektu uchwały w sprawie uczczenia pamięci Józefa Mehoffera w 150. rocznicę urodzin (druk nr 3319).

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Monika Biała, Eliza Kalita** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych; **Katarzyna Abramowicz, Piotr Podczaski** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Otwieram posiedzenie Komisji Kultury i Środków Przekazu. Stwierdzam kworum. Dzisiejszy porządek posiedzenia Komisji obejmuje punkty: pierwsze czytanie poselskiego projektu uchwały w sprawie uczczenia pamięci Józefa Mehoffera w 150. rocznicę urodzin z druku nr 3319 i pkt. II – pierwsze czytanie poselskiego projektu uchwały w sprawie 150. rocznicy urodzin Stanisława Wojciechowskiego (druk nr 3321). Czy są uwagi do porządku? Jest prośba pana posła wnioskodawcy o zmianę kolejności punktów, ponieważ musi iść na posiedzenie komisji. Dzisiaj mamy te ważne posiedzenia, tak? Czy jest sprzeciw wobec zmiany kolejności? Nie widzę. Innych uwag też nie widzę, czyli stwierdzam, że porządek dzienny został przyjęty z tą zmianą kolejności punktów.

Bardzo proszę pana posła Mieczysława Kasprzaka o uzasadnienie projektu uchwały z druku nr 3321. Bardzo proszę, panie pośle.

Poseł Mieczysław Kasprzak (PSL-UED) spoza składu Komisji:

Dziękuję bardzo. Szanowna pani przewodnicząca, szanowna Komisjo. W imieniu grupy wnioskodawców chcę przedstawić projekt uchwały w sprawie upamiętnienia 150. rocznicy urodzin Stanisława Wojciechowskiego. 15 marca 1869 roku urodził się wybitny spółdzielca, uczonec i mąż stanu, drugi prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Stanisław Wojciechowski.

Działalność publiczną rozpoczął w Zjednoczeniu Robotniczym, następnie w Polskiej Partii Socjalistycznej oraz na emigracji w Związku Zagranicznych Socjalistów Polskich. Po powrocie do kraju był aktywnym działaczem ruchu spółdzielczego, redaktorem tygodnika „Społem”, organizatorem pierwszego zjazdu organizacji ruchu spółdzielczego spóżywców.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości od 16 stycznia 1919 r. do 9 czerwca 1920 r. był ministrem spraw wewnętrznych w rządzie Ignacego Paderewskiego i Leopolda Skulskiego. W 1921 roku wstąpił do Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast”. Po tragicznej śmierci prezydenta Gabriela Narutowicza Zgromadzenie Narodowe w dniu 22 grudnia 1922 roku wybrało Stanisława Wojciechowskiego na Prezydenta RP.

Podczas pełnienia funkcji Prezydenta, która przypadła na okres dźwigania się kraju ze zniszczeń wojennych, gdy zmieniały się rządy a sytuacja gospodarcza i finanse państwa wymagały radykalnej naprawy, dzięki wyjątkowym cechom charakteru potrafił łagodzić występujące napięcie i spory oraz dążyć do kompromisów, przedkładając dobro państwa nad doraźne interesy partyjne. W powszechnej opinii był człowiekiem nadzwyczajnym.

czaj prawym i uczciwym. Dzięki temu jako Prezydent RP w krótkim czasie zdobył sobie szacunek niemal wszystkich obywateli. Podczas przewrotu majowego w 1926 roku prezydent Stanisław Wojciechowski stanął na straży konstytucyjnego porządku państwa i wobec wytworzonej sytuacji uniemożliwiającej mu sprawowanie urzędu podjął decyzję o rezygnacji.

Po wycofaniu się z życia politycznego poświęcił się działalności spółdzielczej w „Społem”, był również profesorem SGGW i Wyższej Szkoły Handlowej oraz kierował Spółdzielczym Instytutem Naukowym. Napisał w tym czasie wiele znaczących książek i publikacji o tematyce spółdzielczej. Okres II wojny światowej spędził w Warszawie. Zmarł w 1953 roku, został pochowany w grobowcu rodzinnym na Cmentarzu Powązkowskim.

Stanisław Wojciechowski dobrze zasłużył się Polsce. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wyraża uznanie dla jego dorobku zawodowego i politycznego oraz postawy w przełomowych dla kraju momentach.

Tyle z mojej strony. Prosiłbym Wysoką Komisję o przeprowadzenie tej uchwały tak, aby Sejm mógł ją podjąć w najbliższym czasie. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Dziękuję bardzo. Otwieram debatę ogólną o projekcie. Czy są pytania, uwagi? Bardzo proszę – pani poseł Joanna Lichocka.

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

Mam tutaj taką uwagę natury ogólnej, że oczywiście prezydent Stanisław Wojciechowski ze wszech miar zasługuje na uchwałę upamiętniającą jego postać, ale nie podoba mi się prośba upolitycznienia tego przy ocenie przewrotu w 1926 roku. Prezydent Stanisław Wojciechowski po prostu stanął po stronie rządu. Można by sobie darować to o tym konstytucyjnym porządku państwa, bo Piłsudski nie łamał konstytucji. Myślę, że trzeba by unikać takich uchwał, które dzielą i jakby podgrzewają tamten spór, ale on rzutuje i na dzisiejsze spory Polaków, tylko po prostu wyjąć twórców naszej państwowości – Stanisław Wojciechowski do nich należał – poza ten konflikt. Taką mam uwagę natury ogólnej.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Pani poseł, prosiłbym o zastanowienie się przy rozpatrywaniu tekstu i o jakąś poprawkę. Ewentualnie wróciłibyśmy do tego tematu. Dziękuję bardzo. Bardzo proszę, panie pośle.

Poseł Mieczysław Kasprzak (PSL-UED) spoza składu Komisji:

Prezydent Wojciechowski nie chciał eskalować dalszych niepokojów i konfliktów w kraju po zamachu. Obalenie leganie funkcjonującego rządu jest jednak złamaniem konstytucji i zamachem stanu. To był zamach stanu. Pan prezydent Wojciechowski bez żadnych nacisków samodzielnie, z własnej inicjatywy złożył rezygnację. Taka była sytuacja polityczna. Natomiast każdy przewrót w każdym państwie to jest jednak złamanie konstytucji. Tutaj rola Wojciechowskiego była naprawdę bardzo duża, dlatego że z własnej inicjatywy. Mógł sprawować urząd, nikt go do tego nie zmuszał. Rząd został obalony, a nie prezydent.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Dziękuję bardzo. Bardzo proszę – pan przewodniczący Babinetz.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję bardzo. Jak wiadomo, tutaj w tle jest kwestia w 1926 roku konfliktu między ówczesnym prezydentem Stanisławem Wojciechowskim a marszałkiem Józefem Piłsudskim, to może żeby troszkę rozładować tę atmosferę konfliktu przypomnijmy, że wiele lat wcześniej Józef Piłsudski i Stanisław Wojciechowski razem redagowali „Robotnika” i przez wiele lat współpracowali...

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

I to dzięki Piłsudskiemu Wojciechowski został prezydentem.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Tak, to też. Chyba jeszcze nie dyskutujemy konkretnie o szczegółach uchwały, prawda? Tak ogólnie powiem. Ta uchwała pewnie jest troszkę przydługa, natomiast ważne są dwa momenty późnego już życia Stanisława Wojciechowskiego. Raz, że Niemcy proponowali mu uratowanie syna w zamian za – można powiedzieć – kolaborację. Oczywiście Stanisław Wojciechowski odmówił, a syn zginął, zmarł w obozie w Auschwitz z powodu niemieckiej represji. Różnie bywało z różnymi zasłużonymi ludźmi w okresie II RP, a Stanisław Wojciechowski nie poszedł też na współpracę z komunistami. Jeśli chodzi o tę wcześniejszą historię, to myślę, że lepiej byłoby eksponować właśnie okresy współpracy niż wzmacniać wątki konfliktowe. To na razie tyle, dziękuję.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Dziękuję bardzo. Czy jest coś w ramach debaty ogólnej? Bardzo proszę – pan poseł Mieczysław Kasprzak.

Poseł Mieczysław Kasprzak (PSL-UED) spoza składu Komisji:

Dziękuję bardzo. Pani przewodnicząca, ja tutaj nie widzę wątków konfliktowych. To stwierdzenie jest bardzo łagodne: „stanął na straży konstytucyjnego porządku państwa” – co tutaj jest złego w tym stwierdzeniu? – „i wobec wytworzonej sytuacji unie możliwiającej mu sprawowanie urzędu”. Nie było możliwości sprawowania urzędu w tej sytuacji. Zrezygnował ze sprawowania urzędu prezydenta. Zrezygnował. Tu nie ma takiego zapisu, który budziłby jakieś kontrowersje.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Dziękuję bardzo. Czy jeszcze jakieś uwagi? Jeśli nie ma, to stwierdzam zakończenie pierwszego czytania.

Przystępujemy do rozpatrzenia projektu uchwały. Macie państwo uwagi Biura Legislacyjnego. Rozpoczynamy od tytułu. Czy są uwagi do tytułu? Jest uwaga Biura Legislacyjnego. Bardzo proszę – Biuro Legislacyjne.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

Szanowni państwo, do tytułu mamy uwagę, która wynika z praktyki, którą Komisja sobie wypracowała, aby bardziej upamiętniać osobę w rocznicę. Tak jak ma to miejsce w przypadku uchwały o Józefie Mehofferze, proponujemy przenieść wyrazy „w 150. rocznicę urodzin” na koniec tytułu: „w sprawie upamiętnienia Stanisława Wojciechowskiego w 150. rocznicę urodzin”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy jest sprzeciw wobec wprowadzenia uwagi Biura Legislacyjnego? Nie widzę, uwaga została przyjęta. Czy są inne uwagi do tytułu? Nie widzę.

Bardzo proszę – uwagi do pierwszego akapitu. Bardzo proszę – Biuro Legislacyjne.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

W pierwszym akapicie proponujemy przenieść wyrazy „Stanisław Wojciechowski” do pierwszego wersu. Jeszcze wcześniej musimy rozstrzygnąć, czy w całej treści uchwały wyraz „rok” piszemy skrótem „r.” czy pełnym wyrazem, ponieważ obecnie jest to niejednolicie.

Kolejna uwaga dotyczy postawienia myślnika po wyrazach „Stanisław Wojciechowski”...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Zatrzymajmy się może przy pierwszym zdaniu, dobrze? Bardzo proszę – przedstawiciel wnioskodawców. Czy te propozycje są do zaakceptowania?

Poseł Mieczysław Kasprzak (PSL-UED) spoza składu Komisji:

Tak.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Tak. Czy jest sprzeciw wobec wprowadzenia zmian Biura Legislacyjnego w pierwszym zdaniu? Nie widzę.

Teraz jest kwestia „roku”, którą należy uspołnić. Mnie się zawsze podoba pisany w całości, bez kropki. Czy jest sprzeciw wobec tego, żeby w całej uchwale był pisany

tak jak w pierwszym wersji? Nie ma, czyli całym wyrazem. Jeśli nie ma innych uwag do pierwszego zdania, to bardzo proszę Biuro Legislacyjne o następne uwagi do tego akapitu.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

W kolejnym zdaniu proponujemy zmianę wyrazu „rozpoczął” na „rozpoczął od wstąpienia do Zjednoczenia Robotniczego, a następnie pełnił funkcje w Polskiej Partii Socjalistycznej”. Tutaj jest błąd w nazwie Związku Zagranicznego Socjalistów Polskich. To był Związek Zagraniczny, dlatego ta część powinna brzmieć następująco: „w Związku Zagranicznym Socjalistów Polskich”. W kolejnym zdaniu proponujemy zastąpić wyraz „był” wyrazem „został”: „został aktywnym działaczem” oraz dodać wyrazy „był także” po wyrazie „Społem”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Poseł wnioskodawca akceptuje te propozycje. Czy jest sprzeciw wobec ich wprowadzenia do tego akapitu? Nie widzę. Uwagi zostały przyjęte. Czy są jeszcze inne uwagi do akapitu pierwszego? Bardzo proszę – pan przewodniczący Piotr Babinetz.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Mam tylko kwestię pod rozważę, bo skoro później wymieniamy, że był ministrem spraw wewnętrznych w rządach Ignacego Paderewskiego i Leopolda Skulskiego, czyli wspominamy o innych osobach, z którymi współpracował, to czy nie byłoby słuszne, żeby na tym etapie, gdzie jest mowa o działalności w PPS, wspomnieć o tym, że właśnie m. in. redagował pismo „Robotnik” razem z Józefem Piłsudskim. To wzmacnia ten wątek działalności niepodległościowej, bo wiemy, że w Polskiej Partii...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Tylko jak to zapisać? Propozycje?

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

W PPS były różne nurty, a w momencie, gdy w PPS zdobył przewagę nurt antyniepodległościowy, to Stanisław Wojciechowski już nie działał z tymi, którzy...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

To chyba trzeba by podzielić to zdanie na dwa, tak?

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

Albo po „Socjalistów Polskich” po kropce napisać nowe zdanie.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Jest jakaś propozycja, panie pośle?

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

„następnie w Polskiej Partii Socjalistycznej m.in. redagując wraz z Józefem Piłsudskim pismo »Robotnik«”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Wtedy trzeba by to jakoś przerobić na dwa zdania, chyba że nie musi być, że „na emigracji był w Związku Zagranicznym Socjalistów”, bo przecież uchwała to nie jest życiorys, więc zamiast tej części zdania od „oraz” można by dopisać to, co zaproponował pan przewodniczący. Tak?

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

Mam pytanie do posła wnioskodawcy, bo ja nie pamiętam. Oprócz tego, że redagował pismo „Robotnik”, jakie pełnił funkcje w PPS?

Poseł Mieczysław Kasprzak (PSL-UED) spoza składu Komisji:

Ja nie jestem historykiem, proszę mi wybaczyć, nie odpowiem na to pytanie.

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

To redagowanie „Robotnika” razem z Józefem Piłsudskim warto wspomnieć.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Tak.

Posel Joanna Lichočka (PiS):

To pokazuje dokładnie, z jakiego środowiska...

Posel Mieczysław Kasprzak (PSL-UED) spoza składu Komisji:

Przepraszam, że tak wchodzę w dyskusję, ale nie chciałbym, żeby tutaj były jakieś przekłamania polityczne.

Posel Dariusz Piontkowski (PiS):

Może po prostu „działał w Polskiej Partii Socjalistycznej” bez funkcji, „m.in. współpracując z Józefem Piłsudskim w redagowaniu »Robotnika«”. Wtedy mamy zakończone zdanie, a „Związek Zagraniczny Socjalistów” wykreślić.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Wykreślić, prawda? „Działalność publiczną rozpoczął od wstąpienia do Zjednoczenia Robotniczego”. Teraz to następne zdanie.

Posel Piotr Babinetz (PiS):

To redagowanie „Robotnika” z Józefem Piłsudskim to jest tak. Po pierwsze...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Nie tłumaczyć nam, tylko tu zdanie jest potrzebne.

Posel Piotr Babinetz (PiS):

...sytuuje jednoznacznie Stanisława Wojciechowskiego w działalności niepodległościowej, tej frakcji PPS, a po drugie – redagowanie „Robotnika” było działalnością konspiracyjną, ściganą przez władze rosyjskie. Mówię o tym, dlaczego to jest ważne.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Tak, ale to uzasadnienie już jest niepotrzebne o tyle, że widzę, że jest zgoda Komisji na to, żeby to zapisać, tylko jest kwestia sformułowania. Panie pośle?

Posel Piotr Babinetz (PiS):

„Działalność publiczną rozpoczął w Zjednoczeniu Robotniczym, następnie w Polskiej Partii Socjalistycznej...”

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Kropka. Postawmy tu kropkę. Teraz jedno zdanie, resztę zdania wykreślamy.

Posel Piotr Babinetz (PiS):

Rezygnujemy z tej działalności na uchodźstwie?

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Zrezygnowaliśmy, tak. Panie pośle, szybko zdanie o PPS i wydawaniu „Robotnika”. Pan poseł Dariusz Piontkowski chyba powiedział gotowe zdanie.

Posel Dariusz Piontkowski (PiS):

Powtórzę jeszcze raz. Może być w jednym zdaniu: „Działalność publiczną rozpoczął od wstąpienia do Zjednoczenia Robotniczego, następnie działał w Polskiej Partii Socjalistycznej...”

Posel Piotr Babinetz (PiS):

„działał” już nie, bo już była „działalność”.

Posel Dariusz Piontkowski (PiS):

„Rozpoczął od wstąpienia do Zjednoczenia Robotniczego, a następnie działał w Polskiej Partii Socjalistycznej, m.in. współredagując z Józefem Piłsudskim »Robotnika«”.

Posel Joanna Lichočka (PiS):

Czy ja mogę jeszcze jedno zdanie?

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Bardzo proszę – pani poseł Lichočka.

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

Ja bardzo przepraszam, wiem, że się czepiam, ale on rozpoczął działalność od Związku Młodzieży Polskiej „Zet”, a nie od Zjednoczenia Robotniczego.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Współpracował też z Ligą Narodową, ale tu wszystkiego nie zmieścimy.

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

Wiem, ale jak już mówimy o początku, to...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Ale tutaj jest słuszna uwaga, bo tu jest wyraźnie napisane: „Działalność publiczną rozpoczął”, czyli musi być od tego, od czego rozpoczął.

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

I mnie się ten Związek Młodzieży Polskiej „Zet” bardziej podoba niż działalność robotnicza. Przepraszam, że powiem wprost. Jeszcze, jeśli pani przewodnicząca pozwoli, ja przepięłam jedną rzecz, a to zaćmienie umysłu zupełne. Stanisław Wojciechowski urodził się w Kaliszu. Czy możemy w pierwszym zdaniu uzupełnić o tę informację?

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Możemy.

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

To ja bym poprosiła wrócić do pierwszego zdania i wnieść poprawkę, że „15 marca 1869 roku w Kaliszu urodził się Stanisław Wojciechowski”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy jest sprzeciw wobec tej poprawki? Nie widzę, poprawka została przyjęta, tylko prawdopodobnie trzeba ją zapisać, tak? Dobrze.

W związku z uwagą pani poseł Lichockiej złożyłam propozycję, żeby wykreślić całe zdanie zaczynające się od „Działalność” i tutaj jest propozycja. Pierwsze zdanie – poproszę panią poseł Lichocką – „Działalność publiczną rozpoczął...”

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

„Działalność publiczną rozpoczął w Związku Młodzieży Polskiej »Zet«”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy jest sprzeciw? Bardzo proszę.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Ja mam jeszcze uwagę, bo działalność publiczna ma charakter bardziej zewnętrzny, niemalże medialny, a to była działalność konspiracyjna w „Zet”, w PPS i redagowanie „Robotnika”. Może lepsze byłyby słowa: „Działalność niepodległościową”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

To nawet ładnie brzmi. Jeszcze raz.

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

„Działalność niepodległościową rozpoczął w Związku Młodzieży Polskiej »Zet«”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy jest sprzeciw wobec wpisania tego zdania? Najpierw czy jest sprzeciw wobec wykreślenia całego zdania od „Działalność” do kropki? Nie widzę, czyli to zdanie wykreśliliśmy. Czy jest sprzeciw wobec wprowadzenia poprawki pani poseł Lichockiej? Nie widzę, czyli zapisaliśmy pierwsze zdanie: „Działalność niepodległościową rozpoczął”. Teraz drugie zdanie. Pan poseł Babinetz, tak? To była propozycja pana posła.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

„Następnie kontynuował ją...”

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Żeby ominąć „działalność”, tak?

Posel Piotr Babinetz (PiS):

„Następnie w Polskiej Partii Socjalistycznej redagował wraz z Józefem Piłsudskim pismo »Robotnik«”. Wtedy wiadomo, że jak redagował, to coś robił, działał.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Tak jest. Czy jest sprzeciw wobec wpisania tego zdania w formie zaproponowanej w poprawce pana posła Piotra Babinetza? Nie widzę. Dobrze, to już mamy i co dalej? Już się pogubiłam. Czy przyjęliśmy propozycje Biura Legislacyjnego w ostatnim zdaniu? Tak? Przyjęliśmy.

Posel Krzysztof Czabański (PiS):

To ostatnie zdanie jest trochę dziwne: „Po powrocie do kraju...”

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Bardzo proszę, panie pośle, ale do mikrofonu.

Posel Krzysztof Czabański (PiS):

Tutaj jest „Po powrocie do kraju”, a to się odnosi do poprzedniej wersji poprzedniego zdania, więc trochę dziwnie to brzmi.

Posel Joanna Lichocka (PiS):

Trzeba by powiedzieć, że działał w PPS w kraju i na emigracji.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Jak brzmiało to zdanie?

Posel Piotr Babinetz (PiS):

Może zacząć inaczej poprzednie zdanie: „Działalność niepodległościową pod zaborem rosyjskim rozpoczął w” i potem będzie wiadomo, gdzie dalej redagował „Robotnika” itd.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Z zaboru rosyjskiego wrócił do kraju? Pod zaborem rosyjskim też był kraj.

Posel Piotr Babinetz (PiS):

Nie dopowiedziałem jednej rzeczy. Wydaje mi się, że nie byłoby dobre usuwać fragment o działalności na uchodźstwie, na emigracji, bo to też pokazuje...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Przepraszam bardzo, proszę państwa, my nie piszemy życiorysu pana prezydenta. Ten zwyczaj pisania życiorysów w uchwale wcale za dobry nie jest, tak że nie musi być wszystko. Musi być to, co jest istotne, to co nam się wydaje istotne.

Posel Krzysztof Czabański (PiS):

Ostatnie zdanie usunąć po prostu.

Posel Piotr Babinetz (PiS):

Właśnie ta działalność wczesna, niepodległościowa jest bardzo istotna.

Posel Andrzej Sośnierz (PiS):

Wykreślić „Po powrocie do kraju” i zacząć od „Był aktywnym działaczem”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

„Był aktywnym działaczem”.

Posel Piotr Babinetz (PiS):

Tak będzie krócej.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Ostatnie zdanie: „Był aktywnym działaczem ruchu spółdzielczego” itd. Czy jest sprzeciw wobec tej poprawki pana posła Sośnierza? Nie widzę, poprawka została przyjęta. Bardzo proszę – Biuro Legislacyjne.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

Ponieważ proponowaliśmy, że „był także organizatorem”, to będzie dwa razy „był”. Może zmienimy: „Był aktywnym działaczem ruchu spółdzielczego, redaktorem tygo-

dnika »Społem«, a także organizatorem pierwszego zjazdu organizacji ruchu spółdzielczego spożywców”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Tak jest. Czy jest sprzeciw wobec ostatecznego sformułowania zaproponowanego przez Biuro Legislacyjne? Nie widzę. Myślę, że powinniśmy przeczytać poprawiony akapit. Spróbuj pani? Bardzo proszę – Biuro Legislacyjne.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

„15 marca 1869 roku w Kaliszu urodził się Stanisław Wojciechowski – wybitny spółdzielca, uczonec i mąż stanu, a także drugi prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Działalność niepodległościową rozpoczął w Związku Młodzieży Polskiej »Zet«. Następnie w Polskiej Partii Socjalistycznej wraz z Józefem Piłsudskim redagował pismo »Robotnik«. Był aktywnym działaczem ruchu spółdzielczego, redaktorem tygodnika »Społem«, a także organizatorem pierwszego zjazdu organizacji ruchu spółdzielczego spożywców”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy są jeszcze uwagi do tego? Bardzo proszę – pani poseł Lichocka.

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

Sprowadziliśmy działalność Wojciechowskiego w PPS do redagowania „Robotnika”, tylko.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy tylko do tego sprowadziliśmy? Tak samo można by powiedzieć, że Józefa Piłsudskiego do tego sprowadziliśmy...

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

Trzeba dodać „m.in.”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Jak brzmiało drugie zdanie? „Następnie w Polskiej Partii Socjalistycznej...”

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

„w której m.in. redagował”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Nie ma, bo jest: „Następnie w Polskiej Partii Socjalistycznej redagował”, więc tu nie można włożyć.

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

W takim razie: „Następnie działał w Polskiej Partii Socjalistycznej”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Nie wiem, po co nam to było, ale już się w to wpędziliśmy. Bardzo proszę, pani poseł.

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

W takim razie tekst wspólnie wymyślimy: „Działał w Polskiej Partii Socjalistycznej, w tym redagował wraz z Józefem Piłsudskim pismo »Robotnik«” i mamy wszystko.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Wcześniej jest „działalność niepodległościowa”. Tak rozpoczyna się poprzednie zdanie i stąd ten problem.

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

„Pracę niepodległościową rozpoczął”.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

To tak.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Dobrze. 5 minut przerwy. Bardzo proszę pana posła Piotra Babinetza i panią poseł Joannę Lichocką o ustalenie ostatecznej redakcji z Biurem Legislacyjnym. Bardzo proszę, tak żeby można było już odczytać, dobrze? Za chwilę będzie miała uwagę pani poseł

albo pan poseł. Wołałabym, żebyście chwileczkę we trójkę popracowali i będziemy pewni, że to jest dobrze zredagowane.

[Po przerwie]

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Już można? Bardzo proszę.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

Czy cały ten akapit?

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Bardzo proszę cały, żeby była pełna jasność.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

„15 marca 1869 roku w Kaliszu urodził się Stanisław Wojciechowski – wybitny spółdzielca, uczonec i mąż stanu, a także drugi prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Działalność niepodległościową rozpoczął w Związku Młodzieży Polskiej »Zet«. Kontynuował ją w Polskiej Partii Socjalistycznej, gdzie z Józefem Piłsudskim m.in. redagował pismo »Robotnik« oraz na emigracji w Związku Zagranicznym Socjalistów Polskich. Był aktywnym działaczem ruchu spółdzielczego, redaktorem tygodnika »Społem«, a także organizatorem pierwszego zjazdu organizacji ruchu spółdzielczego spożywców”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy są uwagi do tej redakcji? Czy możemy ją uznać za ostateczną?

Legislator Katarzyna Abramowicz:

Czy mogłabym poprosić o upoważnienie, żeby skonsultować to zdanie z językoznawcą pod względem przecinków?

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Dobrze, tak. Nie ma sprzeciwu, prawda? Czy jest sprzeciw wobec przyjęcia tego akapitu w brzmieniu, jakie przedstawiło nam Biuro Legislacyjne? Nie widzę.

Możemy przejść do akapitu następnego. Bardzo proszę – Biuro Legislacyjne.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

W tym akapicie proponujemy rezygnację z przecinka po wyrazach „Gabriela Narutowicza”.

Mamy uwagę co do daty, ponieważ Zgromadzenie Narodowe wybrało Stanisława Wojciechowskiego w dniu 20 grudnia, 22 grudnia zaczął pełnić urząd.

Kolejna uwaga dotyczy wyrazów „Prezydenta RP”. Proponujemy, aby w całej uchwale skrót „RP” był rozwinięty: „Rzeczypospolitej Polskiej”, natomiast wyraz „prezydenta” powinniśmy pisać małą literą, bo piszemy wielką tylko w ciągu z nazwiskiem. Tutaj też w całej uchwale musi być jednolicie.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy są uwagi? Czy jest sprzeciw wobec wprowadzenia uwag Biura Legislacyjnego? Nie mówię o tym 20 grudnia, gdzie jest wątpliwość. Nie widzę, czyli zmiany zostały przyjęte.

Jeszcze raz ta wątpliwość z 20 grudnia.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

Zgromadzenie Narodowe wybrało Stanisława Wojciechowskiego na prezydenta w dniu 20 grudnia 1922 roku. 22 grudnia zaczął pełnić urząd, natomiast sam wybór był 20 grudnia a nie 22 grudnia, jak jest w projekcie.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

W projekcie jest 22 grudnia. Dobrze. Czy jest sprzeciw? Bardzo proszę – pan poseł Czabański.

Poseł Krzysztof Czabański (PiS):

Nie ma pana posła Jacka Świata, ale on zawsze mówił, żeby nie pisać „w dniu”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Właśnie, ja też chciałam to powiedzieć.

Poseł Krzysztof Czabański (PiS):

Ja się za niego upominam o to, żeby było „22 grudnia”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Dziękuję bardzo, bo ja sama chciałam. Przez chwilę członkiem Komisji była też pani minister Marzena Machałek, która ciągle kazała nam to poprawiać. Czy jest sprzeciw wobec wykreślenia „w dniu”? Nie widzę, „w dniu” wykreśliliśmy. Oczywiście nie ma sprzeciwu, żeby poprawić na „20 grudnia”? Nie ma, dobrze. Czy są jeszcze inne uwagi do tego akapitu? Bardzo proszę – pani poseł Joanna Lichočka.

Poseł Joanna Lichočka (PiS):

Chciałabym zaproponować ostatnie zdanie w tym akapicie: „w dniu 20 grudnia 1922 roku...”

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

„20 grudnia”.

Poseł Joanna Lichočka (PiS):

Tak, przepraszam. „20 grudnia 1922 roku (...) wybrało Stanisława Wojciechowskiego na prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Urząd ten pełnił do 15 maja 1926 roku”. Cały wątek dotyczy zaistniałych sytuacji będą proponowała wyrzucić z trzeciego akapitu.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Jeszcze raz.

Poseł Joanna Lichočka (PiS):

To jeszcze raz. Poprawki jednocześnie do drugiego i do trzeciego akapitu. Po ostatnim zdaniu drugiego akapitu napisać: „Pełnił tę funkcję” albo „Urząd ten sprawował do 15 maja 1926 roku. Podczas pełnienia funkcji prezydenta, które przypadało na okres dźwignia się kraju ze zniszczeń wojennych, gdy zmieniały się rządy, a sytuacja gospodarcza i finanse państwa wymagały radykalnej naprawy, dzięki wyjątkowym cechom charakteru potrafił łagodzić występujące napięcia i spory oraz dążył do osiągania kompromisów, przedkładając dobro państwa nad doraźne interesy partyjne”. Całą resztę akapitu trzeciego proponuję wyrzucić, czyli od słów: „W powszechnej opinii”... Przepraszam, zostawić jeszcze zdanie: „W powszechnej opinii był człowiekiem nadzwyczaj prawym i uczciwym”. Po słowie „uczciwym” od słów: „Dzięki temu” do słów: „podjął decyzję o rezygnacji” usunąć z trzeciego akapitu.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Rozumiem, że to jest poprawka zgłoszona formalnie.

Poseł Joanna Lichočka (PiS):

Tak.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy są jakieś uwagi do tej propozycji? Bardzo proszę – pan poseł wnioskodawca.

Poseł Mieczysław Kasprzak (PSL-UED) spoza składu Komisji:

Nie wiem, co jest złego, pani przewodnicząca, w stwierdzeniu, że złożył rezygnację. Dlaczego mamy to odrzucać? Przecież to był akt woli z jego strony. Tym sposobem, jeżeli jesteśmy przy prawdzie historycznej, uniknęliśmy wojny domowej, bo to groziło wojną domową, zamach stanu w Polsce. Jest to bardzo łagodne sformułowanie, niewywołujące żadnych podtekstów. Po prostu złożył rezygnację, koniec, kropka.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Dziękuję bardzo. Bardzo proszę – pan przewodniczący Piotr Babinetz.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Zastanawiam się, czy by tutaj nie znaleźć jeszcze jakiegoś innego rozwiązania dotyczącego tego trzeciego akapitu. Sam przewrót majowy i prezydent Wojciechowski jest jakoś kojarzony choćby z tą sceną na moście, więc może by pomyśleć o jeszcze innym rozwiązaniu. Na przykład rzeczywiście skrócić akapit trzeci, bo jest przydługi i usunąć fragment,

który nie dotyczy prezydenta Wojciechowskiego, tylko w ogóle opisu II Rzeczypospolitej: „które przypadło na okres dźwignania się kraju ze zniszczeń wojennych, gdy zmieniały się rządy, a sytuacja gospodarcza i finanse państwa wymagały radykalnej naprawy”. On nie dotyczy bezpośrednio prezydenta Wojciechowskiego. Co do ostatniego zdania, to wcześniej była taka propozycja, że stanął po stronie rządu, więc może po prostu napisać tak: „stanął po stronie rządu i wobec wytworzonej sytuacji uniemożliwiającej mu sprawowanie urzędu podjął decyzję o rezygnacji” – bez jakiegoś takiego...

Poseł Joanna Lichočka (PiS):

Ta sytuacja nie uniemożliwiała mu pełnienia funkcji. Nikt go nie zmuszał do rezygnacji. On zrezygnował, dlatego że czasy go przerosły. Taka jest prawda historyczna. Pan prezydent Stanisław Wojciechowski był wtedy w ostrym konflikcie. Po prostu zrezygnował z urzędu prezydenta wiedząc, że w tej sprawie z Józefem Piłsudskim po prostu nie ma szans.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

„stanął po stronie rządu a następnie podjął decyzję o rezygnacji ze sprawowanego urzędu”.

Poseł Joanna Lichočka (PiS):

Tak. Nikt mu uniemożliwiał pełnienia tej funkcji.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Tak. Nie chodzi mi tutaj o szczegóły zapisu, tylko chodzi mi o to, że jakby całkowicie...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Ale mnie chodzi o szczegóły zapisu.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Dobrze, ale chodzi o to, że przewrót majowy był bardzo ważnym momentem w życiu Stanisława Wojciechowskiego i w ogóle II Rzeczypospolitej. O ile opis sytuacji gospodarczej czy zniszczeń wojennych nie jest potrzebny, to trudno całkowicie pominąć ten wątek.

Poseł Krzysztof Czabański (PiS):

Jak by to brzmiało w tej formule, bo ona jest interesująca?

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

„Podczas przewrotu majowego w 1926 roku prezydent Stanisław Wojciechowski stanął...

Poseł Krzysztof Czabański (PiS):

Przepraszam, od końcówki poprzedniego akapitu, żebyśmy widzieli cały wywód, dobrze?

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Tak. „Podczas pełnienia funkcji prezydenta dzięki wyjątkowym cechom charakteru potrafił łagodzić” – albo „łagodził”, żeby było krócej – „łagodził występujące napięcie i spory oraz dążył do kompromisów, przedkładając dobro państwa nad doraźne interesy partyjne. W powszechnej opinii był człowiekiem nadzwyczaj prawym i uczciwym. Dzięki temu jako prezydent Rzeczypospolitej Polskiej w krótkim czasie” – nie wiem, czy „w krótkim czasie”?

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Ja bym to zdanie wykreśliła, bo to jest powtórzenie tego samego, tak?

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Właśnie, dobrze. Może tak: „i uczciwym. Podczas przewrotu majowego w 1926 roku prezydent Stanisław Wojciechowski stanął po stronie rządu, a następnie podjął decyzję o rezygnacji z urzędu prezydenta”, bo sam „urząd” nie brzmi dobrze. Nie, bo na początku zdania jest słowo „prezydent”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

„podjął decyzję o rezygnacji z urzędu”, tak?

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Chyba, żeby tam nie pisać „prezydenta” tylko na końcu.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Jeszcze raz.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

„Podczas przewrotu majowego w 1926 roku Stanisław Wojciechowski stanął po stronie rządu, a następnie podjął decyzję o rezygnacji z urzędu prezydenta”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Rozumiem, że pani poseł Lichocka wycofała się ze swojej propozycji, czyli poprzedni akapit zostawiamy taki, taki był, tak? Czy są jeszcze inne uwagi do akapitu drugiego? Nie ma. Czy jest sprzeciw wobec przyjęcia wraz ze zmianami Biura Legislacyjnego, które tam wnieśliśmy? Nie widzę.

Przechodzimy do akapitu trzeciego. Jeszcze raz bardzo proszę o przedstawienie ostatecznej wersji całego akapitu przez pana posła Babinetza.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Ostatecznej propozycji.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Propozycji. A jak ja powiedziałam?

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Ostatecznej wersji.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Ostatecznej propozycji.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

„Podczas pełnienia funkcji prezydenta dzięki wyjątkowym cechom charakteru łagodził występujące napięcia i spory oraz dążył do kompromisów, przedkładając dobro państwa nad doraźne interesy partyjne. W powszechnej opinii był człowiekiem nadzwyczaj prawnym i uczciwym. Podczas przewrotu majowego w 1926 roku Stanisław Wojciechowski stanął po stronie rządu a następnie podjął decyzję o rezygnacji z urzędu”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy są uwagi do tej redakcji? Bardzo proszę – przedstawiciel wnioskodawców.

Poseł Mieczysław Kasprzak (PSL-UED) spoza składu Komisji:

Cały czas mam wątpliwości i pytanie: co szkodzi zapisać i co jest złego w sformułowaniu „na straży konstytucyjnego porządku państwa”? „Konstytucyjny porządek państwa” to nie jest nic złego. Dlaczego my się tego tak obawiamy? Dlaczego chcemy to wykreślić? Nie rozumiem.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

My to wykreśliliśmy i parę innych rzeczy, bo skracamy ten akapit.

Poseł Mieczysław Kasprzak (PSL-UED) spoza składu Komisji:

To nie chodzi o skrócenie, tylko o...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Ale tu wydaje się istotniejsze i bardziej bliskie prawdy historycznej, że stanął po stronie rządu. Bardzo proszę – pan poseł Krzysztof Czabański.

Poseł Krzysztof Czabański (PiS):

Dlatego chcemy trochę wykreślić w tym akapicie, żeby nie wchodzić w wielką dyskusję i debatę historyczną, która byłaby nieunikniona przy pewnych sformułowaniach. Oddajemy mu hołd jako człowiekowi, który nie chcąc konfrontacji w państwie ustąpił z urzędu de facto.

Poseł Mieczysław Kasprzak (PSL-UED) spoza składu Komisji:

Ale był zaburzony ład konstytucyjny...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Dobro państwa było dla niego najwyższym dobrem, tak? I to pokazujemy. Bardzo proszę, panie przewodniczący.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Co do porządku konstytucyjnego można by powiedzieć, że skoro Sejm RP wybrany przed przewrotem majowym w tym składzie po przewrocie majowym wybrał marszałka Józefa Piłsudskiego na prezydenta RP, to znaczy, że Sejm uznał, że porządek konstytucyjny nie został naruszony. Można się też z tym nie zgodzić, że tak było, ale faktycznie takie wydarzenie...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Po co mamy wejść w debatę, o której mówi pan poseł, skoro wszyscy zgodnie chcemy uczcić pamięć prezydenta.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Tak, ale takie wydarzenie miało miejsce. Natomiast można by dodać sformułowanie, którego użył pan poseł Krzysztof Czabański, że nie chcąc doprowadzać do konfrontacji...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Nie...

Poseł Krzysztof Czabański (PiS):

Nie, już nie ma potrzeby, moim zdaniem. To nie była propozycja poprawki, panie pośle.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy do sformułowania są jeszcze uwagi? Czy jest sprzeciw wobec przyjęcia tego akapitu zgodnie z poprawką posła Piotra Babinetza? Nie widzę. Przyjęliśmy ten akapit.

Przechodzimy do następnego. Bardzo proszę – Biuro Legislacyjne.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

W kolejnym akapicie w pierwszym zdaniu mamy wątpliwość. Mianowicie „Społem” jako Związek Spółdzielni Spożywców istniał od 1935 roku. Tutaj zastanawialiśmy się, czy nie trzeba by było tego inaczej nazwać albo np. postawić kropkę po wyrazach: „poświęcił się działalności spółdzielczej”. W tej chwili jak się zastanawiamy, to...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

„Społem” zostało później utworzone?

Legislator Piotr Podczaski:

Nazwa „Społem”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Proponowałabym zostawić „działalności spółdzielczej”, bo nawet lepiej brzmi to zdanie. Czy jest sprzeciw wobec wykreślenia „»Społem«”? Nie widzę, czyli świadomie nie ma sprzeciwu. Dobrze, czyli „Po wycofaniu się z życia politycznego poświęcił się działalności spółdzielczej”. Nie mógł w „Społem”, bo to się jeszcze tak nie nazywało.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

Tutaj proponujemy postawić kropkę i nowe zdanie rozpocząć od wyrazu: „Był również profesorem” – nazwy szkół bez skrótu – „Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego i Wyższej Szkoły Handlowej”. Dalej w ostatnim zdaniu: „Zmarł w 1953 roku i został pochowany w grobowcu rodzinnym”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy jest sprzeciw wobec wprowadzenia tych zmian? Nie widzę. Czy są jeszcze uwagi do tego akapitu? Nie widzę. Czy jest sprzeciw wobec przyjęcia go wraz ze zmianami? Nie ma.

Przechodzimy do akapitu ostatniego. Bardzo proszę – Biuro Legislacyjne.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

Tak naprawdę w projekcie to są dwa akapity. My proponujemy, aby zdanie: „Stanisław Wojciechowski dobrze zasłużył się Polsce” i część „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej” połączyć w jeden akapit.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Tak.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

W ostatnim akapicie wyraz „Jego” napisać wielką literą. To są dwie uwagi.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Tak. Czy jest sprzeciw wobec tych propozycji? Bardzo proszę – pan poseł Piotr Babinetz.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Czy nie byłoby lepiej, gdyby zdanie „Stanisław Wojciechowski dobrze zasłużył się Polsce” było zakończeniem tego tekstu?

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Bardzo proszę, pani poseł.

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

Myślałam nad skróceniem tego akapitu: „Stanisław Wojciechowski dobrze zasłużył się Polsce. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wyraża uznanie dla Jego dorobku”.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Mnie chodziło troszkę o coś innego. Nie wchodząc w to, czy zdanie zaczynające się od słowa „Sejm” powinno być krótsze czy nie, chodziło mi o to, że zdanie „Stanisław Wojciechowski dobrze zasłużył się Polsce” powinno być tu jako drugie i powinno kończyć cały tekst.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Tak piszemy uchwały – „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wyraża uznanie dla Jego dorobku. Stanisław Wojciechowski dobrze zasłużył się Polsce”. Bardzo proszę – pan poseł Czabański.

Poseł Krzysztof Czabański (PiS):

Myślę, że wystarczy to drugie jako jedyne, dlatego że cała uchwała jest wyrażeniem uznania dla dorobku Stanisława Wojciechowskiego i zdanie, że „wyraża uznanie dla Jego dorobku” jest już tutaj tautologią, ale nie mam nic przeciwko temu. Jeżeli skracamy, to...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Które zdanie jest niepotrzebne?

Poseł Krzysztof Czabański (PiS):

To, że wyraża uznanie dla dorobku. Cała uchwała jest wyrażeniem uznania dla dorobku, a zdanie „Stanisław Wojciechowski dobrze zasłużył się Polsce” jako końcowe zdanie jest bardzo mocnym zdaniem i bardzo ładnie puentuje całą uchwałę. Proponowałbym po prostu tylko to zdanie.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Tylko to zdanie, czyli ostatni akapit wykreślić.

Poseł Krzysztof Czabański (PiS):

Tak.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czekam, co powie pani poseł Joanna Lichocka.

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

Ja już się zgadzam na wszystko.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy jest sprzeciw wobec wykreślenia ostatniego akapitu? Bardzo proszę – Biuro Legislacyjne.

Legislator Piotr Podczaski:

Pani przewodnicząca, tylko jedna uwaga. Mieliśmy trochę inną praktykę. Zawsze...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Tak, mieliśmy, że „Sejm”...

Legislator Piotr Podczaski:

Tak było.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Ale to nie musi być.

Legislator Piotr Podczaski:

Oczywiście, że nie.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Ja też tak uważam, bo to jest prawda, co mówi pan poseł Krzysztof Czabański, że przecież Sejm wyraża uznanie dla dorobku pana prezydenta tą uchwałą. To samo z siebie wynika, prawda? Też zgadzam się, że zakończenie uchwały zdaniem: „Stanisław Wojciechowski dobrze zasłużył się Polsce” jest mocniejsze. Czy jest sprzeciw wobec wykreślenia ostatniego akapitu, bo do tego sprowadzałaby się ta propozycja? Nie widzę, czyli zostaje: „Stanisław Wojciechowski dobrze zasłużył się Polsce”. Kropka, koniec uchwały.

Czy jest sprzeciw wobec przyjęcia całej uchwały wraz z przyjętymi poprawkami i korektami? Nie widzę.

Pozostaje nam ustalenie posła sprawozdawcy. Niestety, nie mamy w komisji przedstawiciela PSL, panie pośle. W związku z tym proponuję panią poseł Joannę Lichoćką.

Poseł Joanna Lichoćka (PiS):

Bardzo dziękuję, pani przewodnicząca. Jako poseł z Kalisza chętnie będę sprawozdawcą.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy są inne propozycje? Nie ma. Posłem sprawozdawcą zostaje pani poseł Joanna Lichoćka. Dziękuję bardzo. Zamykam pierwszy punkt.

Przechodzimy do pkt. II – pierwsze czytanie poselskiego projektu uchwały w sprawie uczczenia pamięci Józefa Mehoffera w 150. rocznicę urodzin, z druku nr 3319. Jestem przedstawicielem wnioskodawców, dlatego udzielię sobie głosu. Józef Mehoffer był artystą wszechstronnym – malarz, rysownik, grafik, projektant witraży, wnętrza, mebli, tkanin, scenograf teatralny, projektant plakatów. Jeden z najbardziej znanych przedstawicieli sztuki Młodej Polski wychowywał się w Krakowie, był uczniem Jana Matejki, m.in. przyjacielem Stanisława Wyspiańskiego.

U honorowany został wieloma nagrodami i wyróżnieniami zarówno w kraju, jak i za granicą. Odznaczony został m.in. Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski za „wybitne zasługi na polu sztuki i propagandy polskiej za granicą”.

Jedno z jego najsłynniejszych płócien „Dziwny ogród” był ponoć inspiracją dla wiersza Leopolda Staffa (też twórcy młodopolskiego) „Ogród przedziwny”. Oba dzieła wyobrazają krainę szczęśliwości, sławią piękno przyrody i w obu widać młodopolski symbolizm. Ja państwu przypomnę dwie pierwsze strofy wiersza Leopolda Staffa: „W przedziwnym mieszkam ogrodzie/ Gdzie żyją kwiaty i dzieci/I gdzie po słońca zachodzie/ Uśmiech nam z oczu świeci./ Wodotrysk bije tu dziwny,/ Co śpiewa jak śmiech i łkanie;/ Krzew nad nim rośnie oliwny/ Cichy jak pojednanie”. Myślę, że to jest dla nas i bardzo proszę o przyjęcie uchwały.

Bardzo proszę – czy są pytania i uwagi? Nie widzę. Zamykam pierwsze czytanie.

Przechodzimy do rozpatrzenia tekstu uchwały. Bardzo proszę – czy są uwagi do tytułu? Nie widzę. Tytuł uznaję za przyjęty.

Czy są uwagi do akapitu pierwszego? Bardzo proszę – Biuro Legislacyjne.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

W akapicie pierwszym jeden drobniak. Przecinek po wyrazach „Józefa Mehoffera” proponujemy zastąpić myślnikiem.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy jest sprzeciw? Nie widzę, zmiana została dokonana. Czy są inne uwagi? Czy jest sprzeciw wobec przyjęcia tego akapitu? Nie widzę.

Bardzo proszę – uwagi do drugiego akapitu ma Biuro Legislacyjne.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

Tak. W drugim akapicie proponujemy rezygnację z myślników po wyrazach „z którym” i „studiów” oraz na końcu zdania rezygnację z wyrazu „wnętrz” i zastąpienie go wyrazami „w kościele Mariackim”, tylko wyraz „kościół” należy pisać małą literą.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy jest sprzeciw wobec wprowadzenia tych zmian? Nie widzę, zmiany zostały wprowadzone. Czy są inne uwagi? Nie widzę.

Przechodzimy do następnego akapitu. Bardzo proszę – Biuro Legislacyjne.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

W tym akapicie proponujemy, aby zmienić wyrazy „I nagroda” na „pierwsze miejsce” i wtedy to zdanie mogłoby brzmieć: „Przyniosło artyście pierwsze miejsce w konkursie na projekt witraży mających zdobić gotycką kolegiatę św. Mikołaja we Fryburgu”. Proponujemy małą literę w wyrazie „artyście”, natomiast bez względu na to, jaka będzie decyzja, trzeba byłoby pisać jednolicie w całej uchwale, a w kolejnych miejscach mamy „artystę” małą literą.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Wydaje mi się, że małą. Po prostu to jest jakiś błąd. Czy jest sprzeciw wobec wprowadzenia zaproponowanych zmian? Nie widzę. Czy są inne uwagi do tego akapitu? Nie widzę. Bardzo proszę – pani poseł Lichočka.

Poseł Joanna Lichočka (PiS):

W tej uchwale mamy bardzo dużo różnych nazw, towarzystw, do których artysta należał, ale oprócz tych najgłośniejszych właściwie nie mamy wymienionych realizacji, jakie on realizował w swoim życiu... Koledzy się tutaj ze mnie nabijają, że chodzi mi o Wielkopolskę, o Turek oczywiście, ale on również tworzył we Włocławku, w Lubieniu. Wydaje mi się, że jest to uchwała dotycząca polskiego artysty, a my tu tak skwapliwie wymieniamy wiedeńską grupę artystyczną, paryską, brukselskie towarzystwo przyjaciół, mówimy o Fryburgu, zupełnie pomijając nasze rodzime realizacje polichromii i witraży Mehoffera, które były nie mniej wartościowe. Pomyślałam sobie, że w tym akapicie po zdaniu o kolegiacie we Fryburgu być może można wymienić te najlepsze, najwybitniejsze również, prowincjonalne realizacje Mehoffera.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Można, ale propozycja.

Poseł Andrzej Sośnierz (PiS):

W Krakowie też.

Poseł Joanna Lichočka (PiS):

W Krakowie też, ale Kraków akurat jest wymieniony, bo jest o polichromii w kościele Mariackim.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Na Wawelu też były.

Poseł Joanna Lichočka (PiS):

Na Wawelu tak, też. Tam on był z Wyspiańskim, ale np. w Turku tworzył w latach 30. To był jego taki całościowy projekt polichromii i witraży – nie w całości zrealizowany, bo przeszkodziła temu wojna, ale w znacznej części tak i pokazał jakby pełnię jego możliwości twórczych. Nie znam projektu we Włocławku, ale prawdopodobnie jest podobnie.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Jest jakaś propozycja poprawki? To pewnie jest słuszne, tylko czy możemy to teraz napisać?

Poseł Joanna Lichočka (PiS):

Ja tutaj mam ściągę w Internecie. Wymienię te nazwy i może wspólnie wymyślimy to zdanie. Artysta realizował swoje projekty w kościele Mariackim w Krakowie, w katedrze św. Jana we Lwowie, Opawie na Morawach, w kościele parafialnym św. Elżbiety w Jutrosinie, w katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny we Włocławku, w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa w Turku oraz w kościele parafialnym w Lubieniu.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Nie ma Wawelu?

Poseł Joanna Lichočka (PiS):

Akurat w tekście, który cytuję, Wawel jest opisany wyżej.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Jeżeli byśmy wymieniali, to uważam, że Wawelu nie wolno pominąć, dlatego że Turek i Wawel są najbardziej znane, tak?

Poseł Joanna Lichočka (PiS):

Tak.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Chyba nie ma co wymieniać więcej niż 3.

Poseł Joanna Lichočka (PiS):

Pani przewodnicząca, być może możemy przenieść to uzupełnienie merytoryczne wymieniając kilka tych realizacji dopiero po akapicie piątym, kiedy wymieniamy te towarzystwa przyjaciół sztuk. Po prostu dołączyć jednozdaniowy akapit...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Ja mam inną propozycję – w czwartym, gdzie będą wymienione dzieła, czyli jako pierwsze zdanie przed „Dziwnym ogrodem”.

Poseł Joanna Lichočka (PiS):

Dobrze.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Tak. Nie, witraże i polichromie mamy tutaj, więc to tu powinno być.

Poseł Joanna Lichočka (PiS):

Pomyślałam, żeby to wymienić przed sformułowaniem „Za swoją działalność twórczą”. Wtedy jakby podsumowujemy całą twórczość. Turek to jest rok 1935, a pierwsza część...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Zastanowi się pani poseł, jak to sformułować, a my będziemy tutaj dochodzić do tego momentu?

Poseł Joanna Lichočka (PiS):

Tak, dziękuję.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Na razie mamy tutaj kropkę po „Fryburgu”. Na razie nie ma uwag do tego akapitu. Przechodzimy do akapitu następnego. Bardzo proszę – Biuro Legislacyjne.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

W tym akapicie proponujemy rezygnację z wyrazu „malarskiej”, ponieważ wcześniej jest wspomniane „płótno” i dodanie wyrazu „czyli” oraz przecinka zamiast myślnika: „Jedno z najsłynniejszych płócien w Jego spuściznie, czyli zachwycający tajemniczą symboliką »Dziwny ogród« – tutaj przecinek – „zdobył wiele nagród”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy jest sprzeciw wobec tych zmian? Nie widzę. Czy są jeszcze inne uwagi do tego akapitu? Nie widzę...

Poseł Krzysztof Czabański (PiS):

Pani przewodnicząca, jeśli wolno...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Tak.

Poseł Krzysztof Czabański (PiS):

Jeżeli później będziemy mówili o polichromiach, to znowu będzie tak, że wcześniej mówimy, później jest akapit o czymś innym.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Wiem, dlatego uważałam, że...

Poseł Krzysztof Czabański (PiS):

Może jednak powinniśmy wrócić tam, gdzie po raz pierwszy się mówi i dodać to...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Dodać tutaj te polichromie.

Poseł Krzysztof Czabański (PiS):

...o czym mówiła pani poseł Lichocka, a już zostawić osobno te towarzystwa artystyczne i nic nie dodawać do tego, co jest napisane w tym akapicie.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Mnie się też tak wydawało.

Poseł Krzysztof Czabański (PiS):

Tu mamy taki fragment dotyczący dzieł, który później zostanie rozbity i znowu powrót do dzieł. Przepraszam, że spóźniony refleks, ale tak bym proponował.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Nie szkodzi, tylko przykro, że pan poseł mnie nie poparł wtedy, kiedy to proponowałam, ale to jest żart. Dobrze. To są witraże i polichromie, tak? Potem jest to płótno, jedno, bo jednak ten „Dziwny ogród” jest najbardziej znany. Zresztą to on tak naprawdę rozślał Mehoffera na świecie. Wydaje mi się, że członkostwo w różnych międzynarodowych stowarzyszeniach twórczych jest istotne, ale nie wiem. Może nie być.

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

Bardzo przepraszam, ale czy aż takie wymienianie? Zastanawiam się.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Dobrze, to można skrócić. Teraz uzupełnilibyśmy te polichromie. Poczekać chwileczkę? Czekamy, tak? Poczekamy chwileczkę. Przerwa.

[Po przerwie]

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Koniec przerwy. Już, tak? Bardzo proszę.

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

Po słowach „we Fryburgu”, tak?

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Tak.

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

„Artysta jest autorem dekoracji skarbca oraz polichromii i witraży w katedrze na Wawelu. Jego dziełem są także dekoracje w katedrze św. Jana we Lwowie, w katedrze we Włocławku oraz w kościele w Turku”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy jest sprzeciw wobec wprowadzenia tutaj? Bardzo proszę – Biuro Legislacyjne.

Poseł Joanna Lichocka (PiS):

Nie wymieniałam dokładnie wezwań, pod jakimi są te kościoły.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

To byłoby za długo.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

Zastanawiamy się, ponieważ o Polsce mówi pierwsze zdanie, natomiast później przechodzimy do międzynarodowej sławy. Czy nie lepiej byłoby...

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Po Polsce, w środku wstawić to zdanie.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

Tak, bo piszemy: „Witraże i polichromie ściennie zajmują (...) poczesne miejsce (...) dekoracyjnej w Polsce” i tutaj: „Artysta jest”, a później „Międzynarodową sławę przyniosło artyście”. Tylko może trzeba zmienić „artystę”. Może „Józefowi Mehofferowi”?

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy jest potrzeba przeczytania jeszcze raz tego zdania? Nie. Czy jest sprzeciw wobec przyjęcia poprawki sformułowanej przez panią poseł Lichoćką? Między pierwszym a drugim zdaniem trzeciego akapitu, tak, pani poseł?

Poseł Joanna Lichoćka (PiS):

Tak, zgadza się.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Nie widzę, została przyjęta. Tylko teraz jest kwestia „artyście”, bo w tym zdaniu jest „artysta”? Jeszcze raz.

Poseł Joanna Lichoćka (PiS):

„Artysta jest autorem dekoracji”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

W tej chwili jeszcze tutaj poprawilibyśmy: „Międzynarodową sławę przyniosło Józefowi Mehofferowi”. Można powtórzyć, tak? Czy jest sprzeciw? Dobrze.

Akapit o „Dziwnym ogrodzie” już zrobiliśmy.

Teraz jest akapit następny: „Józef Mehoffer”. W związku z uwagami jest tutaj moja propozycja zmiany ostatniego... Tu są jakieś uwagi Biura Legislacyjnego?

Legislator Katarzyna Abramowicz:

Drobne.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Drobne. Bardzo proszę najpierw Biuro Legislacyjne, bo ja mam do ostatniego zdania.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

Proponujemy napisać: „Józef Mehoffer był profesorem Akademii” zamiast „w Akademii” i zamiast „współzałożył” napisać: „Był współzałożycielem Towarzystwa”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Wtedy będzie „był”, „był”, ale to nie szkodzi: „Józef Mehoffer był profesorem (...). Był współzałożycielem”. Czy to nie przeszkadza? Czy jest sprzeciw? Ja bym tylko zostawiła „współzałożył”, żeby nie było dwa razy. Nikt nic nie mówi i nie ma sprzeciwu, czyli wykreślamy „w” w pierwszym zdaniu, drugie zostawiamy takie, jakie jest. Jeśli chodzi o trzecie zdanie, to ja mam propozycję. Proponuję, żeby trzecie zdanie brzmiało: „Należał do towarzystw artystycznych Wiednia, Paryża i Brukseli”. Czy jest sprzeciw? Nie widzę. Czy są inne uwagi do tego akapitu? Nie widzę.

Czy są uwagi do następnego akapitu? Bardzo proszę – Biuro Legislacyjne.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

W tym akapicie proponujemy rezygnację z przecinka po wyrazach „Orderem Odrodzenia Polski” i tutaj cudzysłów.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Czy jest sprzeciw? Nie widzę. Czy są inne uwagi do tego akapitu? Nie widzę.

Przechodzimy do akapitu następnego. Bardzo proszę – Biuro Legislacyjne.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

Tutaj proponujemy zapisać „W 1986 roku otwarto dla zwiedzających dom artysty” – małą literą, ale to już ustaliliśmy i rezygnację z przecinka po wyrazie „w Krakowie”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Przecież jest małą literą.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

Jest małą, ale ja zaznaczyłam wyraz artysty”, żeby we wszystkich miejscach było jednolicie.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Tak, żeby było jednolicie. Czy jest sprzeciw wobec tych propozycji? Nie widzę? Czy są inne propozycje? Nie widzę, akapit został przyjęty.

Ostatni akapit. Bardzo proszę – Biuro Legislacyjne.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

W tym akapicie proponujemy zamianę wyrazu „wobec” na „dla”: „wyraża uznanie dla dorobku twórczego” oraz rezygnację z fragmentu po przecinku, ponieważ to wyraża uchwała w całości. Zazwyczaj ostatnie zdanie trochę powtarza tytuł: „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej czci pamięć Józefa Mehoffera i wyraża uznanie dla dorobku twórczego artysty”.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Dziękuję. Czy jest sprzeciw wobec tej propozycji? Nie widzę. Czy są jeszcze inne uwagi do tego akapitu? Nie widzę.

Czy jest sprzeciw wobec przyjęcia uchwały wraz z wniesionymi poprawkami i uwagami? Nie widzę. Uchwała została przyjęta.

Pozostaje nam ustanowienie posła sprawozdawcy. Bardzo proszę – pan przewodniczący Piotr Babinetz.

Poseł Piotr Babinetz (PiS):

Proponuję na sprawozdawcę panią przewodniczącą Elżbietę Kruk.

Przewodnicząca poseł Elżbieta Kruk (PiS):

Dziękuję bardzo. Czy są inne kandydatury? Nie widzę. Ja dziękuję bardzo. Tym sposobem wyczerpaliśmy porządek posiedzenia Komisji. Dziękuję bardzo państwu za pracę i zamykam posiedzenie.